

ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ

ਕਿਉਂ ਬਿਸਰੈ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨੈ ਤੇ ਜਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਏਹ ॥

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ॥
 ਮਾਟੀ ਤੇ ਜਿਨਿ ਸਾਜਿਆ ਕਰਿ ਦੁਰਲਭ ਏਹ ॥
 ਅਨਿਕ ਛਿਦ੍ਰ ਮਨ ਮਹਿ ਢਕੇ ਨਿਰਮਲ ਦ੍ਰਿਸਟੇਹ ॥੧॥
 ਕਿਉਂ ਬਿਸਰੈ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨੈ ਤੇ ਜਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਏਹ ॥
 ਪ੍ਰਭ ਤਜਿ ਰਚੇ ਜਿ ਆਨ ਸਿਉ ਸੋ ਰਲੀਐ ਖੇਹ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਸਿਮਰਹੁ ਸਿਮਰਹੁ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਮਤ ਬਿਲਮ ਕਰੇਹ ॥
 ਛੋਡਿ ਪ੍ਰਪੰਚੁ ਪ੍ਰਭ ਸਿਉ ਰਚਹੁ ਤਜਿ ਕੂੜੇ ਨੇਹ ॥੨॥
 ਜਿਨਿ ਅਨਿਕ ਏਕ ਬਹੁ ਰੰਗ ਕੀਏ ਹੈ ਹੋਸੀ ਏਹ ॥
 ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਤਿਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਤੇ ਮਤਿ ਲੇਹ ॥੩॥
 ਉਚੇ ਤੇ ਉਚਾ ਵਡਾ ਸਭ ਸੰਗਿ ਬਰਨੇਹ ॥
 ਦਾਸ ਦਾਸ ਕੇ ਦਾਸਰਾ ਨਾਨਕ ਕਰਿ ਲੇਹ ॥੪॥੧੭॥੪੭॥

(ਪੰਨਾ ੮੧੨)

ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ ! ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗੁਣ ਹਨ ਉਹ ਸਾਡੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਹੈ, ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਜੀਓ ! ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤਿਆਂ ਸਾਸ ਸਾਸ ਭਾਵ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਰੇਕ ਸਮੇਂ ਉਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੀ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਮਨਹੁ ਨ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਅਹਿਨਿਸਿ ਧਿਆਈਐ ॥
 ਜਿਉ ਰਾਖਹਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਤਿਵੈ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥ (ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧)

ਭਾਵ ਹੇ ਭਾਈ! ਮਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਸਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਰੱਖੇ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁੱਖ, ਭਲਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਹੀ ਸਦਾ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ :

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰੀਏ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸੁੱਖ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਠਹਿਰਾਅ ਹੈ? ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 'ਨਾ' ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌੜ ਭੱਜ, ਬੇਚੈਨ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ, ਅਤਿਪ੍ਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਫਿਕਰਮੰਦ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤਿਪ੍ਰਪਤ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤਿਪ੍ਰਪਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਭ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਾਫੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ

94172-08720

ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ, ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਨਕਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਮੰਨਦੇ ਵੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਟੇਕ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸ਼ਰਧਾ ਘਟਦੀ ਘਟਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ? ਤੇ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਵੇਲੇ ਕਿਉਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ? ਅਕਿਰਤਘਣਤਾ ਨਹੀਂ? ਜਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਏਨੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਤਾਣ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਪਲ ਪਲ, ਖਿਨ ਖਿਨ, ਸੁਆਸ ਸੁਆਸ ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ :

ਜਾਂ ਸੁਖੁ ਤਾ ਸਹੁ ਰਾਵਿਓ ਦੁਖਿ ਭੀ ਸੰਮ੍ਰਾਠਿਓਇ ॥
 ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸਿਆਣੀਏ ਇਉ ਕੰਤ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ ੭੯੨)

ਇਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਹੈ, ਜਵਾਨੀ ਹੈ, ਬੁਢੇਪੇ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਸੋਚਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਬਚਪਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜਵਾਨੀ ਆਉਣੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਜਵਾਨ ਹਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੁਢੇਪਾ ਆਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਬੁਢੇਪਾ ਆ ਵੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਇਤਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੋ ਕਿਉਂ ਬਿਸਰੈ ਜਿ ਬਿਖੁ ਤੇ ਕਾਢੈ ॥ (ਪੰਨਾ ੨੯੦)

ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ। ਤਾਂ ਤੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸੁਆਸ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਤਾ ਵੀ ਢਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਕਲ, ਕਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਪਣ ਵੇਲੇ ਰਤਾ ਵੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਗਲਾ ਸੁਆਸ ਆਉਣਾ ਵੀ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ।

**ਹਰਿ ਜਪਦਿਆ ਖਿਨੁ ਢਿਲ ਨ ਕੀਜਈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ
ਮਤੁ ਕਿ ਜਾਪੈ ਸਾਹੁ ਆਵੈ ਕਿ ਨ ਆਵੈ ਰਾਮ ॥**

(ਪੰਨਾ ੫੪੦)

ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਂਈ ਇਹ ਹੀ ਫੁਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਮੇਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰੀਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲੀਏ ਤਾਂ ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼, ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਉਸੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਮਨਭਾਉਂਦੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਚਾਅ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਦਾਤਾਰ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ? ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ਜਿਨਿ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਦੀਆ ॥

ਸੋ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ਜਿ ਜੀਵਨ ਜੀਆ ॥

(੨੦ਵੀਂ ਅਸ਼ਟਪਦੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਆਪ ਤਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰ ਹੋਣ ਹੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰ ਕਿ ਸਾਡੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛਿਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਢੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਵਨ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਹ ਦੁਰਲਭ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਸਾਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅਨੇਕਾਂ ਛਿਦ੍ਰ, ਅਨੇਕਾਂ ਔਗੁਣ, ਅਨੇਕਾਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਢੱਕ ਹੀ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸੁੰਦਰ, ਨਿਰਮਲ ਦਿਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਦਾਹਰਣ : ਮਾਨੋ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਹਮੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਾਹਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਬੜੀ ਸਿਫਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ; ਸਾਡੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਸਾਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਆਦਿਕ ਇਹ ਸਭ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂ, ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਔਗੁਣ ਛਿਪੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਆਪਾਂ ਇਹ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਅਵਸਥਾ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇ? ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਈਏ? ਪਰ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ : **ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨੈ ਤੇ ਜਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਏਹ ॥**

ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ :

ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ (ਜੀਵ ਦਾ) ਦੁਰਲੱਭ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਜੀਵ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਐਥ (ਬੁਰਿਆਈਆਂ, ਔਗੁਣ) ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੁਕਾ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੀਵ ਦਾ ਸਰੀਰ ਫਿਰ ਭੀ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ॥੧॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ) ਦੇ ਇਹ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗੁਣ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਮਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੁੱਲਦਾ ਹੈ? ਭਾਵ ਕਦੇ ਭੀ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ (ਦੀ ਯਾਦ) ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਮੋਹ ਬਣਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ॥੧॥ ਰਹਾਉ।

ਹੇ ਭਾਈ! ਹਰੇਕ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਵੇਖਣਾ, ਰਤਾ ਭੀ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਹੇ ਭਾਈ! ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਸਵੰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਦਿਸਦੇ ਜਗਤ ਦਾ ਮੋਹ ਛੱਡ ਕੇ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। ॥੨॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ (ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਜਗਤ ਦੇ) ਇਹ ਅਨੇਕਾਂ ਬਹੁਤ ਰੰਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਭੀ (ਹਰ ਥਾਂ) ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਭੀ (ਸਦਾ) ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਗਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ॥੩॥

ਹੇ ਭਾਈ! ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ (ਜਗਤ ਦੀਆਂ) ਉੱਚੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਵਡਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ (ਵੱਸਦਾ ਭੀ) ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਤੇ ਆਖ-ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ!) ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦਾਸ ਬਣਾ ਲੈ। ॥੪॥

ਆਓ ਸਾਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਰੀਏ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ! ਅਸੀਂ ਵੀ ਖਿਨ ਖਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿਤਾਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਇਕ ਖਿਨ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਵਿਸਾਰੀਏ ਜੀ। ਮਿਹਰ ਕਰੋ ਜੀ। ❀